

**Sygn. akt I ACz 1430/13**

## POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko P. K.

o rozwód

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Nowy Sączu z dnia 19 czerwca 2013 roku, sygn. akt I C 378/13

postanawia:

**zmienić zaskarżone postanowienie, w ten sposób, że zwolnić pozwanego od obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od apelacji.**

**Sygn. akt I ACz 1430/13**

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 19 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Nowy Sączu oddalił wniosek pozwanego P. K. o zwolnienie od opłat sądowych.

Sąd Okręgowy uznał za niewiarygodne oświadczenie pozwanego o stanie rodzinnym, majątkowych i dochodach, w którym pozwany oświadczył, że nie osiąga żadnych dochodów, nie pracuje, nie posiada oszczędności, pozostaje na utrzymaniu siostr. W złożonym oświadczeniu pozwany nie wyjaśnił, skąd czerpie środki na zakup papierosów i jaki jest jego wydatek z tego tytułu. Skoro zatem bezspornym jest fakt, że pozwany nadużywał dotąd alkoholu i pali papierosy, to według zasad doświadczenia życiowego pozwany musi dysponować miesięcznie kwotą co najmniej 300 zł dla zaspokojenia nałogu nikotynowego. W związku z tym Sąd Okręgowy uznał, że pozwany podejmuje prace dorywcze i posiada nieujawnione środki pieniężne na zaspokojenie swoich potrzeb. Nadto Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany ma (...) lat, z zawodu jest brukarzem, ma zatem możliwość podjęcia choćby dorywczego sezonowego zajęcia, skoro pozwany nie podał by nie mógł podjąć jakiegokolwiek zatrudnienia. W ocenie Sądu Okręgowego pozwany powinien liczyć się z ewentualnym niekorzystnym dla siebie rozstrzygnięciem w sprawie i gromadzić środki potrzebne na pokrycie przewidywalnych kosztów sądowych.

Powyższe postanowienie w zaskarżył zażaleniem powód, wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie wniosku o zwolnienie od opłaty od apelacji ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Podniósł, że nie jest w stanie przygotować się finansowo i gromadzić środków na koszty sądowe w sprawie, gdyż nie posiada żadnych źródeł dochodu, nie ma środków na zakup środków żywnościowych i na lekarstwa. Ciężar jego utrzymania spoczywa na siostrach. Podał, że pali mało papierosów. Wskazał, że jest chory,

nie jest w stanie podjąć pracy fizycznej. Powołał się na uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 26 kwietnia 2013 r., w którym Sąd wyjaśnił motywy odstąpienia od obciążania pozwanego nieopłaconymi kosztami sądowymi i w konsekwencji obciążenia tymi kosztami Skarbu Państwa. Do zażalenia dołączył kopie następujących dokumentów: konsultacji kardiologicznej w dniu 4 czerwca 2013 r. w Szpitalu (...) w L., zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia z dnia 27 maja 2013 r, zaświadczenia Urzędu Pracy w L. z dnia 19 kwietnia 2013 r. o posiadanym statusie osoby bezrobotnej bez prawa do zasiłku.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Słusznie Sąd I instancji podkreślił generalny obowiązek stron ponoszenia kosztów sądowych i w tym aspekcie powinność - również finansowego - przygotowania się pozwanego w razie niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia w sprawie i gromadzenia środków finansowych na pokrycie przewidywalnych kosztów sądowych do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny.

Wbrew jednak ocenie prawnej sformułowanej przez Sąd Okręgowy na tle ustalonego stanu faktycznego nie można uznać, że w swojej aktualnej sytuacji majątkowej i dochodowej pozwany może podołać jakimkolwiek zakresowi obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji. Mając na uwadze szczególne okoliczności dotyczące sytuacji życiowej i materialnej pozwanego stwierdzone również przez Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 26 kwietnia 2013 r. oraz okoliczność, że Sąd Okręgowy w tymże dniu zwolnił pozwanego od kosztów sądowych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oraz odstąpił na zasadzie słuszności wyrażonej w 102 k.p.c. od obciążania go nieopłaconymi kosztami sądowymi, należy się zgodzić z zażaleniem, iż sytuacja materialna pozwanego od tego czasu nie uległa poprawie i jest na tyle zła, że pozwany nie ma możliwości gromadzić oszczędności na koszty sądowe w celu obrony swoich praw w dalszym etapie postępowania sądowego i nawet częściowo pokryć koszty sądowe w zakresie opłaty od apelacji bez uszczerbku dla jego koniecznego utrzymania.

Podstawą zwolnienia osoby fizycznej od kosztów sądowych jest art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem zwolnienie od kosztów sądowych osoby fizycznej uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba wnioskująca nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego.

Pozwany złożył wymagane oświadczenie majątkowe, które Sąd Okręgowy nie uznał za wiarygodne, wskazując, że pozwany z pewnością posiada nieujawnione dochody, które przeznacza na zakup papierosów. Ze złożonego przez pozwanego wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłat sądowych oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania wynika, iż nie jest w stanie pokryć opłaty od apelacji w wysokości 600 zł. Przedstawił zaświadczenie z Urzędu Pracy, że jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Oświadczył, że zamieszkuje w budynku stanowiącym własność jego dziadków, nie posiada majątku, renty, emerytury, jakichkolwiek dochodów, pozostaje na utrzymaniu swoich siostr, nie ma nikogo na utrzymaniu. Z załączonych dokumentów wynika, że pozwany leczy się na nadciśnienie tętnicze, cierpi na chorobę niedokrwienną serca, wymaga stałego przyjmowania leków i systematycznej kontroli lekarskiej.

Wskazać należy, że treść tego oświadczenia skonfrontowana z ustaleniami Sądu I instancji poczynionymi w uzasadnieniu wyroku orzekającego rozwód stron, że pozwany choć nadal pali to nie posiada własnego źródła dochodu (k. 21) a także fakt zwolnienia pozwanego od kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji, jak również odstąpienie od obciążania go kosztami sądowymi (k. 17) nie dają podstaw do odmowy wiarygodności pozwanemu, co do okoliczności, które podał w oświadczeniu majątkowym.

W świetle tych informacji stwierdzić należy, iż obecna sytuacja materialna i dochodowa pozwanego wskazuje, że pokrycie kosztów sądowych na chwilę obecną przekracza jego możliwości majątkowe, nie jest on w stanie poczynić jakichkolwiek oszczędności celem pokrycia choćby częściowych kosztów sądowych w niniejszej sprawie, dodatkowo jest obciążony obowiązkiem stałego przyjmowania leków od czasu swojej hospitalizacji w marcu 2013 r. z rozpoznaniem choroby serca. Spełnia zatem przesłanki wymagane z art. 102 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych co uzasadniało zwolnienie go od opłaty sądowej od apelacji, zgodnie z wnioskiem zawartym w zażaleniu. Zakres zwolnienia w ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadnia to, że opłata od apelacji na chwilę obecną stanowi jedyne koszty sądowe, do uiszczenia których pozwany jest zobligowany. Warunkiem zaś zwolnienia od kosztów sądowych jest wykazanie, z jednej strony, że na stronie ciąży obowiązek ich uiszczenia, a z drugiej, że nie ma dostatecznych środków na ich pokrycie.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.